

Pregó de la Festa Major de Palol de Revardit

Bon dia a tothom...

Senyor alcalde, senyors regidors, alcaldes dels pobles veïns, digníssimes autoritats, senyores i senyors.

Aquesta és la primera vegada que faig un pregó, i el faig per dos motius. El primer, perquè sóc veí d'aquest poble; és cert que com a veí en fa pocs anys, però com a palolenc de sentiment en fa més de trenta.

I per tant, com a veí, no em puc negar a una col·laboració que em demana el nostre Ajuntament i que no voldria jo desmerèixer, sinó que enaltir i enremar, donant-li la solemnitat que correspon a unes festes com les nostres.

En segon lloc, encara que em vaig quedar una mica aturat, em va fer molta il·lusió acceptar aquest encàrrec, perquè es una comanda que em fa l'Ajuntament de Palol de Revardit.

Com deia, tant la meva esposa com jo som persones que sempre hem estimat Girona. En l'any 1970 ja vàrem assentar els peus en aquest municipi. Va ser a Can Comas, en un tros de bosc que ens va captivar; més tard hi vàrem construir una casa per passar-hi els caps de setmana, festes, i sempre que podiem; avui hi vivim i podem gaudir de la natura d'aquest lloc i també de la col·lecció d'aparells de ciència que després de molts dubtes si ho instal·làvem a Barcelona o a Can Comas, va guanyar Can Comas. Avui estem molt satisfets d'aquella decisió.

També a l'any 1974 vàrem portar l'empresa que teníem a Santa Coloma de Gramenet, ja no hi cabíem, no ens agradava anar a un polígon industrial proper, volíem respirar els aires de Girona, això també ho vàrem trobar aquí.

Jo he estat particularment curiós des de molt jove; les respostes, el perquè de les coses, les explicacions científiques dels fenòmens que formen part del nostre entorn, han donat en una bona part el sentit a la meua vida.

La recopilació d'enginys i d'elements per descobrir part de l'evolució tecnològica dels darrers segles, atorguen el plaer de participar i donar entendre aquest món màgic del coneixement dels misteris sorprenents de la Ciència.

En la peça més simple hi són presents la creativitat i la capacitat humanes, per descobrir utilitats que han servit per millorar el progrés i el benestar social.

La ciència no va néixer com a resultat d'un sobtat canvi de l'actitud mental d'experts i erudits, ni tampoc com a conseqüència d'una revolució sociopolítica. En realitat, la ciència va néixer amb la civilització.

En el seu principi va ser l'aclaparador desig de saber, d'aquesta manera va entrar en el món de l'aventura i la curiositat, quan més gran va ser el cervell, més gran va ser el

desig d'explorar. El mico és sinònim de curiositat, el seu petit i inquiet cervell s'interessa en realitat per qualsevol cosa que caigui a les seves mans. En aquest sentit, com molts d'altres, l'home no és més que un "supermono".

El cervell humà és la més meravellosa massa de matèria organitzada de l'univers conegut. Observar el món des d'una aproximació científica habitua també a utilitzar la qualitat més preciosa que tenim, "la intel·ligència".

El descobriment del foc i de la roda varen ser fruit de l'observació humana i de l'imperatiu desig d'aprofitar la trobada en benefici propi i de la comunitat. El meu propòsit en aquests moments és explicar, senzillament, alguns fets o dades curioses.

En ocasions es diu: "Aquest poble no té història" i això vol dir que no hi ha hagut grans personalitats, no han succeït fets significatius per a la història general del país. Però el cert és que qualsevol poble té la seva història; els fets de cada dia tenen la seva importància i tots els esdeveniments del passat manifesten la vida d'unes dones i d'uns homes que han obert els camins per on ara nosaltres caminem.

Voldria presentar-vos algunes històries apassionants dels pioners de la ciència. Són històries que ens parlen d'homes excepcionals i d'idees espectaculars que, sense perseguir cap mena de poder, van intentar entendre la natura.

Tenim un deute impagable amb aquestes persones i el reconeixement amb el nostre agraïment més profund. Lamento el fet que no dispo de prou temps per fer tots els comentaris que aquests científics es mereixen.

En parlarem només de dos, són els dos més grans reconeguts pel món científic. Fent una divisòria entre 600 anys abans de Crist el primer, i el segle XVI el segon.

El primer és Tales, nascut a Milet, port de mar de la costa oriental del mar Egeo, avui pertany a Turquia. Milet ja no existeix, però en el any 600 abans de Crist era la ciutat més pròspera del món de parla grega.

Tales es va preguntar, de què està compost l'Univers?, el pensador grec va donar una solució falsa "Totes les coses són aigua". La idea, a més d'incorrecta, no era molt original, però així i tot és un dels anunciats més importants en la història de la ciència, perquè sense ell no hi hauria ni tan sols allò que avui entenem per "ciència".

És normal pensar que Tales cavil·lés sobre la naturalesa de l'univers a la vora de la mar amb la mirada fixa a l'Egeo, sabia que aquest s'obria cap al sud en un altre de més gran: el Mediterrani, i que era encara més gran cap a l'oest: l'oceà Atlàntic. Els grecs creien que aquesta massa tan gran d'ai-

gua circumdava els continents de la Terra. Hi havia aigua, doncs, per tot arreu.

La idea de Tales no era del tot d'ell, ja que l'origen era Babilònica, país que havia visitat quan era jove, segons la mitologia babilònica. L'aigua dolça era del deu Apsu, i l'aigua salada de la deessa Tiamat, entre ells engendraren molts altres deus i deesses. Els grecs tenien idees semblants, Okeanos, era el deu de l'oceà.

Tales donava la mateixa resposta que els babilonis, però des d'una visió diferent. La imatge del seu univers era totalment diferent perquè no hi havia déus ni deesses ni grans batalles sobrenaturals.

Va ser molt important interpretar l'univers sense utilitzar les divinitats. L'escola de Tales va arribar així a un suposat bàsic: L'univers es condueix d'acord amb unes certes "lleis de la natura" que no podem alterar.

De la primera hipòtesi de Tales en va arribar una segona: "la raó humana és capaç de deduir la naturalesa de les lleis que governen l'univers". Aquest dos supòsits constitueixen la primera "idea de ciència".

La idea de ciència va estar a punt de desaparèixer a Europa amb la caiguda de l'Imperi Romà; però no va arribar a morir. Després, en el segle XVI, va tornar a pujar el seu interès, avui, a partir de la meitat del segle XX, es troba en el màxim d'esplendor.

L'univers, tot s'ha de dir, és molt més complex del que s'imaginava Tales. Però tot i així, segons els coneixements actuals, les dues primeres lleis són immutables.

El segon és Isaac Newton. Diu la llegenda que l'any 1666, quan Isaac Newton tenia 23 anys, va veure una poma que queia d'un pomer. Ho havia vist altres vegades i també moltes altres persones. Però aquesta vegada Newton mira cap a munt: a la llum del dia, una mitja lluna pàl·lida treia el cap per damunt d'una casa anglesa. Newton es va demanar: I com és que la lluna no cau també sobre la Terra, igual que la poma, atreta per la força de la gravetat?

Newton va calcular la distància que hi havia des del centre de la Terra a la lluna. Tot seguit va calcular a quina velocitat hauria de viatjar la lluna en la seva òrbita per equilibrar la força d'atracció de la Terra a aquella distància. El resultat gairebé quadrava amb les xifres dels astrònoms, però no era exactament igual, Newton va pensar que la seva teoria devia ser errònia i la va tornar a calcular amb les noves teories del moviment el·líptic dels planetes. Aquesta vegada la teoria de Newton s'ajustava als fets d'una manera exacta. La força de gravetat de la Terra atreia la lluna i la mantenia atrapada, igual que la poma.

Newton va néixer el dia de Nadal de l'any 1642. El seu pare, que era pagès, havia mort el dia abans de néixer Isaac. De nen, va ser un estudiant mediocre fins que, segons diu la llegenda, es va cansar que el noi més brillant de la classe li fes la guitza a tota hora. Aleshores, va decidir que el primer de la classe seria ell, i no va afluixar fins que ho va aconseguir.

Quan va arribar a l'edat de 18 anys, l'interès de Newton per les matemàtiques va començar a cridar l'atenció. No serà pas un bon pagès, va dir el seu oncle, i va convèncer a la mare de Newton perquè enviés aquell jove a la universitat de Cambridge. Nou anys més tard, Newton n'era professor de matemàtiques.

Però quins anys aquells per a Newton. Una de les primeres coses que va estudiar van ser els raigs de llum. Va deixar que un raig de sol entrés en una cambra fosca pel forat d'una cortina. Tot seguit, el va fer passar a través d'un prisma de vidre de forma triangular. Sorprenent, la llum que es projectà a la pantalla era una banda amb els colors de l'arc de Sant Martí, i no un punt lluminós.

Al mateix temps, va traçar noves fronteres en el camp de les matemàtiques modernes. Newton va construir telescopis sense lents. Va dissenyar-ne uns que utilitzaven miralls parabòlics per recollir i concentrar la llum per reflexió. El primer el va construir l'any 1668.

Els telescopis millors i més grans que ni ha avui dia es basen encara en el principi de reflexió. El gran telescopi del Mont Palomar, a Califòrnia, n'és un.

A partir de Newton, la ciència ha adquirit una confiança en si mateixa que mai més no ha trontollat.

Déu se'ns mostrà no tant com a un superenigma, sinó com a un superplanificador

Si Newton va posar el firmament a l'abast de la intel·ligència humana, també glorifica de manera conscient la intel·ligència divina.

Bé, però jo ja fa estona que estic parlant, i vull d'una cosa passar a un altra.

Jo no he nascut aquí, no he jugat amb nens i nenes pels carrers d'aquest poble, no conec gaire el veïnat, no tinc històries curioses o interessants per explicar, però m'agradaria conèixer la vida dels nostres avantpassats, els seus costums, els seus treballs, els esdeveniments que els va tocar viure, si més no moltes d'aquestes coses per a mi han quedat submergides dins d'un passat, per això he fet aquest pregó basant-me en aquestes historietes del savis de la ciència, que desitjo que us hagin agradat.

Les festes són també una bona ocasió per fer poble. Penso jo que un poble és alguna cosa més que persones, l'horta, carrers il·luminats, un poliesportiu, etc. Un poble és, primer de tot, amista, formar part de la nostre comunitat. Sentir, ser feliç, ser "palolenc" vol dir tenir coses en comú.

Palolencs de dalt, d'enmig i de baix, de Riudellots, a la Mota, celebrem amb joia la Festa Major de Sant Miquel.

Així, doncs, en nom del Sr. Alcalde, acabo aquest pregó desitjant a tots, grans i petits, dones i homes, palolencs i forasters, una Festa Major plena d'amistat, il·lusió, civisme i molta i molta alegria.

Visca la Festa Major de Palol!!!

Per molts anys i moltes gràcies a tots.